

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemanje pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 16. maja 1902.

Politični oddelek.

Ekspoze grofa Goluchowskega.

Vnanja politika je za avstrijske narode s sedmimi pečati zapečateni knjiga. Pozitivnega izvedo le prav malo, samo kar se jim razodene v delegacijah in to v prestolnem ogovoru ter v pojasnilu tega ogovora, v takoimenovanem ekspoziju ministra zunanjih del.

Letošnji prestolni ogovor je bil jako suhoparen in redkobeseden. Političnega pojasnila ni dal nobena. V tem oziru smo navezani izključno na ekspozije grofa Goluchowskega. V naslednjem hočemo rekapitulirati glavno vsebino tega ekspozija, prepustčajoč čitateljem, da si naredijo o njem svojo sodbo. Grof Goluchowski je rekel mej drugim:

„Vnanje razmere naše države so v vsakem oziru ugodne. Trdno stojijo stebri naše politike, ki zagotavlja splošni mir. Trozveza poteče meseca maja 1. 1903. in se obnovi, ker so vse tri vlade zagotovile, da hočejo zvezo obnoviti v polnem obsegu.“

Na podlagi mejsebojnih koristi hoče trozveza tudi v bodoče zasledovati mirovne namene. To zvezo spopolnjuje dvozveza, ki goji jednake mirovne namene.

Ti dve vsopredni akciji sta že obrodili sadove, ker vsaka zvezna država si najprvo zavaruje svojo posest, pa tudi zabranjuje slabe posledice raznih dogodkov. Te zveze pa imajo še to prednost, da ne izključujejo posebnih dogovorov mej posameznimi državami različnih skupin, ako ti dogovori ne nasprotujejo splošnim načelom glavnih skupin. To potrjuje prijateljsko razmerje mej Italijo in Francijo, kakor tudi naš dogovor z Rusijo iz l. 1897.

Ta dogovor mej Avstrijo in Rusijo je najveselejša prikazen na političnem polju, ker more zabraniti

razne nevarnosti, ki vznemirjajo Evropo. Ko se je določilo, da ne mi, ne Rusi ne iščemo sebičnih namenov na izhodu ter ne želimo novega ozemlja, je izginila nezaupnost mej obema državama in se je utrdilo odkrito prijateljstvo. Manjša nesporazumljenja, ki so mogoča tudi mej prijatelji, se morejo poravnati vedno v dotiki obeh vlad. Avstrijska in ruska vlada želita na Balkanu mir, vendar je treba naglašati, da tej mirovni politiki nasprotujejo aspiracije gotovih življev, ki hočejo v kalnem ribariti. Take aspiracije in spletke je treba takoj razrušiti. To je bil prvi namen peterburškega dogovora, ki veže obe državi, da ničesar ne pričneta, pa tudi ničesar ne opustita, kar bi moglo motiti ravnotežje na Balkanu. Obe državi pa sta se tudi zavezali, da se ne vtikata v notranje razmere balkanskih držav, kar bi moglo roditi nesporazumljenja. Iz tega je razvidno, da ta načela ne dopuščajo taktike, ki je v prejšnjih letih večkrat bila nevarna.

Kakor pa je veselo to dejstvo, tako je tudi nujna dolžnost, da se to sporazumljenje z Rusijo ohrani tudi za daljšo bodočnost. V to je potrebno, da obe državi vestno izvršujeta pogoje, ki so v zvezi z dogovorom. Mi hočemo lojalno in točno storiti svojo dolžnost ter niti za trenutek ne dvomimo, da hočejo v Petrogradu resno z nami hoditi v isti smeri. Le na ta način more dogovor iz l. 1897. pognati vedno trdnjše korenine ter obroditi sadove.

Vrednost avstro-ogrskega dogovora je ta, da so se poravnala nasprotja in da moremo z združenimi močmi nastopiti proti nevarnostim na Balkanu. To pa je potrebno z ozirom na vedne zmešnjave, ki se pojavljajo. Ne smemo prezreti, da je ravno Balkan klasičen kot zemlja nemirov. Tu rujejo revolucijski odbori, pa tudi slaba turška uprava pospešuje nemire.

Avstrija in Rusija sta večkrat svarili balkanske države, naj ne podpirajo takih agitacij; pa tudi Turčija je pripravljena, da z vojaško silo zatire vsako vstajo.

Vse to pa ne zadošča, marveč mora tudi Turčija storiti svojo dolžnost ter izvršiti potrebne reforme. Silovitost in okrutnost ne more zboljšati razmer.

Kakor Turčija, morata pa tudi Srbija in Bolgarija na brzdi držati svoje turbulentne življe, sicer bi morali misliti, da sta ž njimi v sporazumljenju. Rumunija more biti izgled zdrave politike marsikateri mladi državi.

Balkanske države morejo računati na naše prijateljstvo in upamo, da ne napravijo zaupanja z nepremišljenimi in nevarnimi koraki.

To so najvažnejše misli iz obsežnih izvajanj grofa Goluchowskega. O ekspozeju se je razvila obširnejša debata, v kateri so se poleg Čehov in Jugoslovanov oglasili tudi Poljaki proti trozvezi. In to je najznačilnejši moment, kajti s tem je sedaj pred vso Evropo posvedočeno, da slovanska večina avstrijskega cesarstva obsoja temelj vse zunanje politike te države.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Še vedno je vsa pozornost osredotočena na vprašanje, kako se poravna mej dunajsko in mej ogrsko vlado obstoječe nasprotje glede avtonomnega carinskega tarifa. Minolo soboto je imel na Dunaju cislitvanski ministrski svet sejo, v kateri je pretresal to zadevo. Uspeh te seje ni znan. V obče je zavladal nazor, da se ohrani carinsko jedinstvo mej Cislitvansko in mej Ogrsko in sicer že vsled tega, ker krona na noben način ne privoli v ločitev. S tem se strinja tudi mnenje, da odstopi Körberjevo ministrstvo, ako se ogrska vlada ne uda, ter da se potem nagodba ali zopet s § 14 uveljavi ali pa na poseben način izsili odobrenje državnega zbora. Čuje se pa tudi še drugo mnenje, da je namreč vse to nastopanje ministrskega predsednika Körberja zgolj finta; Körber ropota, da bi dunajski parlament spraval v zmoto, češ, kako krepko je vlada branila cislitvanske interese, in da bi potem mogel najmalenkostnejše odnehanje Madjarov predstaviti kot Bog zna kako veliko pridobitev.

Delegacijsko zborovanje. — Letos delata delegaciji že kar „per Dampf“. Finančni odsek avstrijske delegacije je vsa svoja dela že dokončal. Pri razpravi v vnanji politiki je govoril hrvatski delegat Vuković. Značilno je, da sta se minister grof Goluchowski in njegov zastopnik sekijski šef Meesey upala tako grobo nastopiti proti Vukoviću, da kaj takega še ni bilo. In slovanski delegatje so to micno utaknili v žep! Proračun vojnega ministrstva je bil v štirih urah rešen! Celo 38 milijonov za nove topove je dovolila delegacija, ne da bi sploh vprašala, če je ta reforma potrebna in če jo davkoplačevalci morejo prenesti. In za prihodnje leto je obljubljeno že zopet novo zvišanje proračuna vojnega ministrstva in sicer tako, da se prihodnji proračun vojnega ministrstva v primeri s proračunom za l. 1901 zviša za okroglih 100 milijonov kron.

Nadžkof Stadler. — Oficijozno se poroča, da je sarajevski nadškof Stadler poklican ad audiendum verbum regium, to se pravi da je poklican k cesarju, da dobi ukor. Zgodi se to zaradi pisma, katerega je pisal v zadevi sv. Jeronima in v katerem je Madjare jako ostro napadal.

Ogrska. — V ogrskem državnem zboru so se te dni primerili napadi na krono. Kossuthova stranka je dolžila cesarja, da se v zadevi nagodbe in avtonomnega carinskega tarifa zavzema za Cislitvansko in zoper Ogrsko. Ministrski predsednik Szell je to zavračal kot popolnoma neresnično.

Srbija. — Kralj in kraljica potujeta meseca julija v Petrograd. V zvezi s tem potovanjem se razširja vest, da postane drugi sin črnogorskega kneza, princ Mirko srbski prestolonaslednik.

Rusija. — Menda je vendar nekaj resnice na tem, kar je tako pogostoma čitati v raznih inozemskih listih. V Rusiji vlada prav za prav revolucija. Že to, kar je zadnje dni ruska vlada sama razglasila o grozovitih kmetskih puntih, priča, da ima res opraviti z revolucijo in sicer s socialno revolucijo. Seveda so uspehi teh puntov le efemerni in se ni bati, da bi revolucija zmagala. Rusija ima dovolj moči, da zatre vsako revolucijo, ali že dejstvo samo, da se primerjajo taki panti, da je bilo v štirih okrajih razglasiti naglo sodbo, govori glasno dovolj! — Morilec ministra Sipjagina, dijak Balmašov, je bil obsojen na smrt. Čuje se, da ga car pomilosti. Balmašov je sorodnik generala Wanovskega, bivšega učnega ministra, ki je prav radi tega umora moral odstopiti.

Francija. — V nedeljo so se vršile ožje volitve za parlament. Njih izid je za vlado ugoden. Ministrstvo Waldeck-Rousseau se bo sicer najbrž umaknilo, novo ministrstvo bo radikalnosocialno in bo imelo zanesljivo protiklerikalno večino na svoji strani. Novo ministrstvo sestavi najbrž radikalec Bourgeois.

Portugalska. — V raznih krajih Portugalske so se primerile krvave revolte proti vladi. Prišlo je do velikih bojov. Vlada trdi, da je revolte že udušila. Če je to tudi resnično, se ne ve.

Vojna v južni Afriki. — Za dan 15. maja sklicani sestanek burskih delegatov v svrhu sklepanja o mirovnih pogojih se je vršil. Buri so mnenja, da so angleška pogajanja le slepomišenje in družega nič. O izidu sestanka se še nič ne ve.

Obrtnija.

Važna prememba obrtnega reda.

Še tekom tekočega leta, namreč dne 15. avgusta, stopi končno v veljavo zakon, s katerim se spremenjata §§ 59. in 60. sedaj veljavnega obrtnega reda.

Boj za to premembo je trajal dolgo let in tudi v državnem zboru so se pojavila taka nasprotja, da je bila večkrat cela reforma v nevarnosti, dasi je bila od premembe rečenih paragrafov, ki se nanašata na agentiranje in krošnjarenje, nekako odvisna bodočnost raznih vrst trgovine in obrti.

Novi zakon, ki stopi meseca avgusta t. l. v veljavo, obsega naslednje določbe:

§ 59.

Iskanje naročil za blago po lastnikih obrtov in trgovinskih potovalcih.

Lastniki obrtov imajo pravico, da iščejo potujoč izven svojega kraja sami ali po pooblaščenih (trgovinskih potovalcih), ki so opremljeni z uradnimi izkaznicami in so v njih službi, naročil za blago pri trgovcih, tvorničarjih, obrtnikih, sploh pri takih osebah, ki potrebujejo v svojem opravljenem obratu blaga ponujane vrste; pri tem pa ne smejo, razen na semnjih, jemati s seboj blaga za prodajo, temuč samo vzorce.

Iskati naročil za blago pri osebah, pri katerih se dotično blago ne uporablja v njih opravljenem